

POZICE SVAZU PRŮMYSLU A DOPRAVY ČESKÉ REPUBLIKY K NÁVRHU KLIMATICKÉHO CÍLE PRO ROK 2040

Svaz průmyslu a dopravy ČR (SP ČR) zásadně odmítá návrh Evropské komise na 90% snížení emisí skleníkových plynů do roku 2040 oproti roku 1990. Tento ambiciózní cíl považuje SP ČR za nerealistický a hrozí, že v případě aplikace na Českou republiku způsobí českému průmyslu značné dodatečné náklady, ohrozí jeho globální konkurenceschopnost a dramaticky oslabí jeho pozici na trhu. Pro ČR, jakožto nejprůmyslovější zemi EU z pohledu hrubé přidané hodnoty¹ i z pohledu zaměstnanosti², budou náklady a ekonomické dopady nadměrně vysoké. SP ČR zdůrazňuje, že evropský průmysl se již nyní potýká s hlubokou krizí a nejsou zajištěny základní podmínky pro dekarbonizační investice, počínaje konkurenceschopnými cenami energií. Mnoho plánovaných investic v EU je již rušeno, firmy omezují nebo ukončují výrobu a přesouvají ji za hranice, což vede k nahrazování domácí produkce importem. Zároveň evropský průmysl nemá potřebné prostředky na dodatečné investice nezvyšující produktivitu výroby.

Požadavky Svazu průmyslu a dopravy ČR

Na základě níže uvedených skutečností Svaz průmyslu a dopravy ČR požaduje po Vládě ČR:

- **Zajistit podmínky pro bezpečnost a stabilitu dodávek energie a konkurenceschopnost cen energie pro průmysl.**
- **A proto odmítnout návrh nařízení EK**, který stanovuje 90% snížení emisí skleníkových plynů do roku 2040 oproti roku 1990. Je nezbytné přehodnotit cíl s ohledem na aktuální stav průmyslu a podmínky nutné pro dekarbonizaci.
- **Vyžádat prozkoumání reálných technických a ekonomických možností dosažení cílů do roku 2040**, neboť náklady na dekarbonizaci rostou exponenciálně a již stávající trajektorie dekarbonizace se ukazují jako problematické. Cestu další negativní motivace formou posílení restrikcí pro průmysl SP ČR zásadně odmítá.
- **Pokud dojde ke stanovení cíle pro rok 2040, prosazovat na úrovni EU vytýčení pouze jednoho cíle, a to v oblasti snižování emisí CO₂, nikoli tedy zvláštní cíl pro oblast OZE a energetickou účinnost, aj.**
- **Vyjednat úpravu tohoto nařízení**, která bude reflektovat především výrobní strukturu naší ekonomiky, geografické podmínky ČR (dostupnost obnovitelných zdrojů energie, možnosti zachytu a ukládání CO₂) a tím zajistí větší volnost pro průmysl.
- **Vyžádat od EK možnosti flexibility** k dosažení cíle v rámci EU. Stávající návrhy jsou pro český a evropský průmysl těžce použitelné. Průmysl musí investovat nejdříve v tuzemsku.
- **Zásadním způsobem a co nejdříve na úrovni EU revidovat:**
 - **EU ETS:** Zavést cenový strop povolenek, nesnižovat bezplatnou alokaci dokud nebude v praxi prokázán 100% účinný CBAM, zrušit podmíněnost bezplatné alokace, pokračovat v kompenzacích nepřímých nákladů, uvolnit pravidla pro MSR (zrušení zneplatňování povolenek), omezit přístup spekulantů na trh s povolenkami či upravit cíl EU ETS a přizpůsobit lineárně redukční faktor v období po roce 2030 cíli pro rok 2050 (ne 2040).
 - **Pravidla veřejné podpory:** Urychlit notifikační řízení a odstranit nadbytečné podmínky při notifikaci, zvýšit intenzitu podpory a neomezovat podporu pro velké podniky.
- **Zabezpečit dostatečné kompenzační mechanismy** pro ČR jakožto nejprůmyslovější zemi EU, které budou vyvažovat zvýšené úsilí na její straně. Kompenzace by měly jít nad rámec již zmíněného Modernizačního fondu.

¹https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_A10_custom_29150/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=75a8f98b-314b-41ef-9b66-2a8a04f5bfd6&c=1601651467363

²https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10_A10_E_custom_29144/bookmark/table?lang=en&bookmarkId=286c5e54-6f3e-4798-8b43-6c2d33501c12

Nesmyslnost a nerealističnost návrhu EK

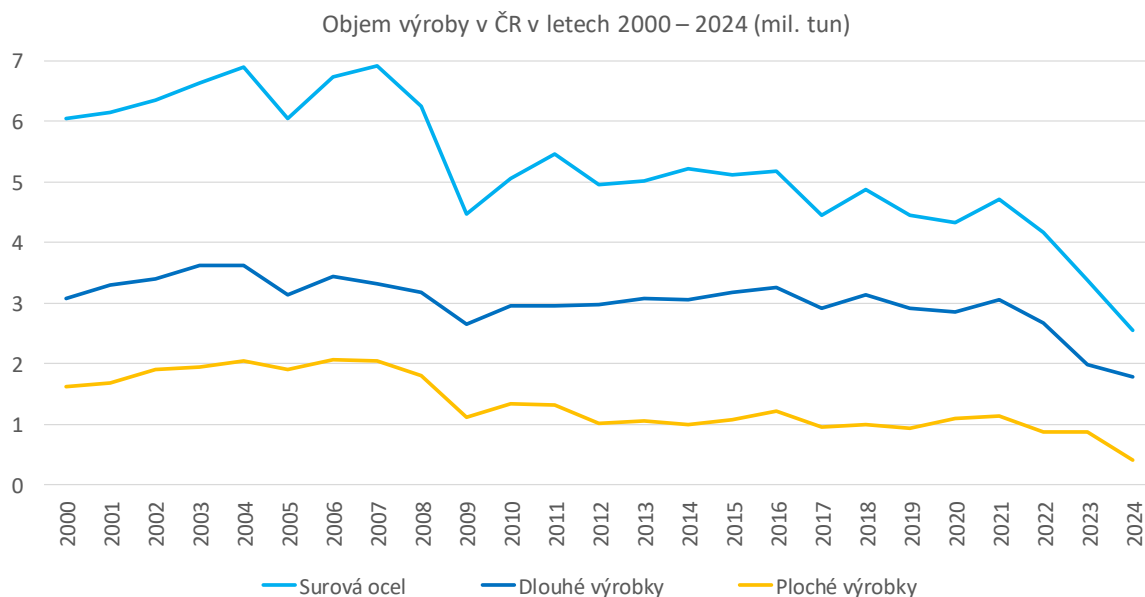
Navrhovaný klimatický cíl pro rok 2040 je cílem politickým a neodráží realitu průmyslových sektorů, které budou muset vynaložit značné investice do dekarbonizace. **Pokud by byl tento cíl aplikován na ČR, průmysl by musel oproti stávajícímu stavu do roku 2040 vynaložit investice (CAPEX) v hodnotě 2,5 bil. Kč.** To je čtyřikrát více než ve scénáři WEM dle Národního energeticko-klimatického plánu, který dosahuje snížení emisí v průmyslu o 76 % oproti roku 1990. Náklady na investice jsou součástí připravované analýzy SP ČR a zahrnují investice do dekarbonizačních technologií a nových energetických zdrojů, které bude nutno v souvislosti s provozem těchto technologií vybudovat. V investicích nejsou zatím vyčísleny vedlejší náklady spojené s dodávkou elektřiny, případně vodíku, pomocí modernizace a zkapacitnění elektrizační a plynárenské soustavy. Lze tedy předpokládat, že hodnota celkového CAPEXu bude převyšovat výše zmíněnou částku. Prezentovaná hodnota investic také nezahrnuje obnovovací a pravidelné investice, které musí průmysl vynaložit za každých okolností. **Navíc provoz dekarbonizačních technologií by od roku 2040 vyšel průmysl na nižší stovky miliard Kč ročně.** Tyto náklady by se promítly do cen českých výrobků i služeb. Výrobky by takové zvýšení nákladů činilo nekonkurenceschopnými na světových trzích a mohlo by vést k tomu, že by investice nebyly realizovány v ČR/EU a firmy by mohly ukončovat výrobu v ČR, což by dále ohrožovalo bezpečnost a soběstačnost země.

SP ČR poukazuje na to, že Evropská komise by se měla soustředit na zjednodušování podnikatelských podmínek, deregulaci, snižování cen energií a vytváření podpůrných nástrojů pro úspěšnou transformaci, namísto zavádění dalších restriktivních cílů, které uměle zkracují čas na investice a postupnou transformaci, aniž by zohledňovaly podmínky v jednotlivých zemích a aktuální ekonomickou situaci. Zkracování horizontu pro plnění cílů omezuje možnosti hledání řešení a negativně ovlivňuje investiční cykly firem, což obecně zvyšuje náklady.

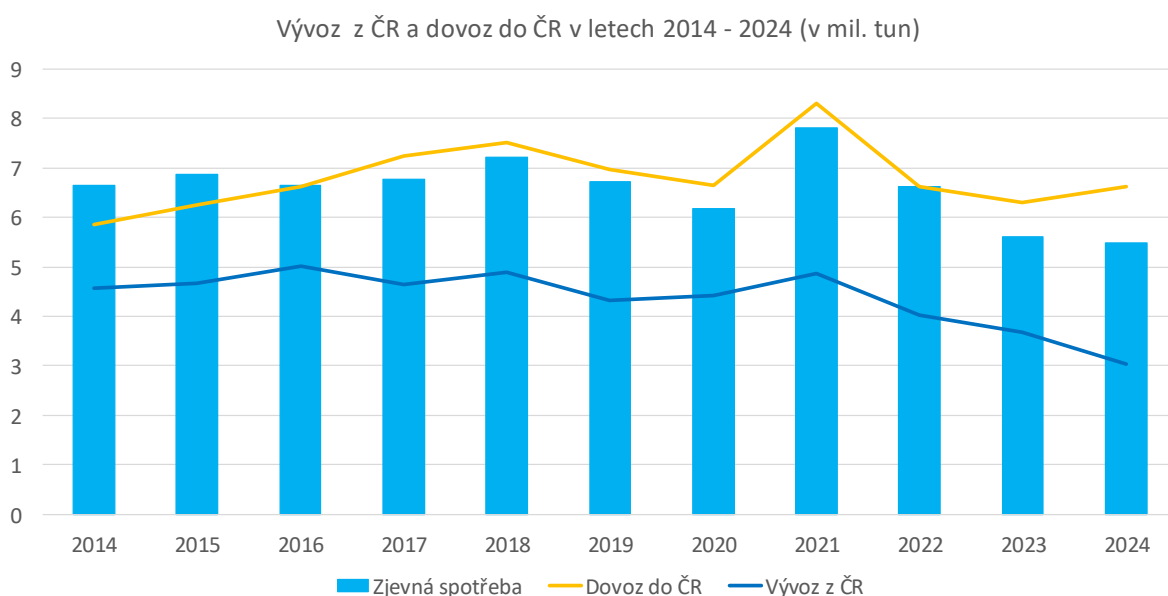
Dopady na klíčové průmyslové sektory

Dekarbonizace a snižování emisí nejvíce zasáhne energeticky náročné oblasti průmyslu s nejvyššími investičními náklady, jako je ocelářství, chemický průmysl a průmysl nekovových materiálů (výroba cementu, vápna, skla a keramiky). Tyto sektory produkují pro ČR a EU vysoce strategické materiály a váže se na ně mnoho navazujících odvětví. V těchto těžko dekarbonizovatelných a energeticky náročných sektorech by 90% cíl znamenal de facto úplnou dekarbonizaci o 10 let dříve, než je stanoven cíl klimatické neutrality (2050). To je za současných podmínek, dostupnosti technologií a kritického stavu průmyslu nedosažitelné.

Firmy již dnes investují, stanovují si vlastní cíle a hledají možnosti snižování emisí, avšak jejich schopnost dále investovat závisí na situaci v konkrétních sektorech a na vnějších podmínkách, které musí být zajištěny politicky. Ambiciózní cíle nemohou být stanovovány ve chvíli, kdy se mnohá odvětví evropského průmyslu nachází v jedné z historicky nejhlubších krizí a kdy dlouhodobě nejsou zajištěny základní podmínky pro dekarbonizační investice, počínaje konkurenceschopnými cenami energií. Současnou kritickou situaci v českém ocelářství dokládají níže uvedené grafy. Identický trend ve výrobě a obchodní bilanci ocelářského sektoru zaznamenáváme v celé EU. Situaci ještě více komplikují protekcionistické snahy a obchodní válka mezi největšími světovými ekonomikami.

Zdroj: Ocelářská unie, 2025

Zdroj: Ocelářská unie, 2025

Technologické výzvy a náklady

Předpokládané nástroje pro dekarbonizaci průmyslu, jako je elektrifikace s využitím obnovitelných zdrojů a náhrada fosilních paliv vodíkem či biometanem, narážejí na významné technologické a ekonomické bariéry. Například vápenický průmysl v současné době nemá průmyslově ověřenou technologii pro elektrické vypalování vápna, ani 100% náhradu paliva vodíkem. Dekarbonizace přímou elektrifikací výrobní technologie tak v tomto případě není možná. Jediným řešením pro výrobu vápna se zdá být technologie zachycování a ukládání uhlíku (CCS) nebo jeho využití (CCU), která však v současné době není v EU instalována v průmyslovém měřítku.

Pro snížení emisí bude nutné nejen instalovat nové technologie, což v některých případech znamená kompletní změnu výrobního procesu, ale také restrukturalizovat průmyslovou výrobu, včetně změny vstupních surovin a elektrifikace stávajících průmyslových provozů. To povede k výrazně vyšší poptávce po elektřině, která by měla ideálně pocházet z nízkoemisních zdrojů. Pro dosažení snížení emisí o 90 %

oproti roku 1990 by bylo jen v průmyslu potřeba navýšit spotřebu elektřiny o celkem 35,7 TWh ročně. Aby se uspokojila tato zvýšená poptávka, bylo by nutné instalovat dalších téměř 49 GW obnovitelných zdrojů či prosadit změnu taxonomie a překvalifikovat jádro jako trvale zelenou udržitelnou technologii, a investovat do posílení síťové infrastruktury. Takové navýšení instalovaného výkonu OZE by představovalo zhruba desetinásobek stávajícího výkonu všech solárních, větrných a vodních elektráren v ČR (a to se vůbec neuvažují potřeby elektrizace dopravy). Na obnovitelné zdroje ale nemohou z velké části spoléhat zejména provozové s kontinuální výrobou a vysokou spotřebou energie. Zde tedy hraje zásadní roli rychlý rozvoj jaderné energetiky a zachování zdrojů s říditelným výkonem. Výstavba OZE o objemu 49 GW přesahuje přírodní potenciál ČR.

Řada technologií (CCUS, SAF, náhrada technologických emisí nebo RFNBO vodík či vodíkové technologie obecně) není dnes nasazena v komerčním provozu. Navíc EU neplní ani cíle pro rok 2030 v oblasti RFNBO vodíku, protože pro jeho reálné nasazení neexistují tržní podmínky a podpora je nedostatečná. Žádná z uvedených technologií nevede k vyšší efektivitě výroby, naopak představuje čistý náklad pro průmysl, který se musí promítnout do nákladů konečných výrobků. To povede k růstu inflace nebo k získání konkurenční výhody produkce ze třetích zemí. Současná energetická bilance Evropy a tržní ceny nedávají prostor pro masivní elektrifikaci nezbytnou pro předpokládanou dekarbonizaci průmyslu. ČR navíc aktuálně neplní parametry bezpečnosti dodávek energie ani pro roky 2028-2030.

Pro ČR jako průmyslovou zemi musí být v případě jakkoliv nastaveného cíle zajištěn dostatek nevratných finančních prostředků, tj. zejména pokračování Modernizačního fondu (ve stejném nebo vyšším objemu finančních prostředků), možnost maximálního využití výnosů z povolenek, pokračování strukturálních a kohezních fondů, Fondu spravedlivé transformace a podobně. Vzhledem k rozdílným podmínkám v členských státech nebudou čistě evropské nástroje typu Inovačního fondu zdaleka postačující. Současně je třeba maximálně rozvolnit podmínky pro dostupnost těchto prostředků pro podniky bez ohledu na jejich velikost.

Rozpor s národními transformačními plány a nedostatečná flexibilita

Kolize cílů roku 2040 s národními transformačními plány není problémem pouze České republiky, ale řady dalších členských zemí. Zveřejněná dopadová studie Evropské komise nezohledňuje rozdílnou strukturu ekonomik a energetických mixů jednotlivých členských států a neobsahuje analýzu dopadů a nákladů tohoto cíle na národních úrovních, což bude představovat neřešitelná dilemata zejména pro země s nedostatkem vlastních zdrojů obnovitelné energie, jako je ČR. Stávající Národní klimaticko-energetické plány (NKEP) zcela jasně nedosahují požadavků na transformaci spojenou s navrhovanými cíli roku 2040. Již pro rok 2030 plány jednotlivých členských států porušují cíle v oblasti úspor energií (>10 % pod cíli) a výroby obnovitelných zdrojů jako je biometan (chybí 10mld Nm³ oproti cíli 35mld Nm³). V ČR v oblasti biometanu dochází k zásadnímu zaostávání oproti stanovenému národnímu plánu a v oblasti úspor energie je jistota jejich naplnění velmi diskutabilní. Za těchto předpokladů je velmi nepravděpodobné, že by EU dosáhla byť jen snížení emisí o 78 % (Scénář S1), které uvádí jako dosažitelné při dnešních politikách a jako výchozí scénář pro odůvodnění zvyšování dekarbonizačních ambicí. Nereálnost plnění cíle podtrhuje sektor dopravy, kde se počítá se snížením emisí o ¾ (za celý vozový park) oproti současnosti.

Navrhované možnosti flexibility k dosažení stanoveného cíle jsou pro český průmysl těžce použitelné. Průmysl musí investovat nejdříve v tuzemsku. Formulace možnosti větší flexibility napříč odvětvími, která by podpořila dosažení cílů nákladově efektivním způsobem, působí vágně a nejednoznačně. Využití mezinárodních kreditů pro snižování emisí mimo EU může do jisté míry fungovat, nicméně SP ČR trvá na tom, aby byly financovány z evropských veřejných prostředků, nikoli soukromých, a aby nebyly zbytečně časově ani objemově omezovány.

S tím souvisí i navržené tempo snižování emisí skleníkových plynů mezi roky 2030 a 2040 jenž odpovídá zcela výjimečným rokům, které bylo možné v ČR sledovat – například 90. letům a transformaci těžkého strojírenství, nebo letům 2022-23 a propadu ocelářské výroby (viz data Dopadové studie). Komise tvrdí, že navržené trajektorie Scénáře S2 Evropa téměř dosáhne i při prosazení současných politik, což mimo jiné zahrnuje lineární snižování emisí v rámci systému ETS1 (viz obrázek 3 Dopadové studie) a úplné ukončení dodávky nových povolenek na trh ETS1 v roce 2038. V případě přijetí Komisí navrženého cíle je tedy potřeba, aby průmyslová strategie ČR zohlednila tento fakt.

Už trajektorie Scénáře S1, která předpokládá lineární pokles emisí do roku 2050, je totiž velmi ambiciózní. Je potřeba mít na paměti, že náklady na dekarbonizaci nerostou lineárně, ale exponenciálně. Zároveň včasná implementace technologií v potřebném průmyslovém rozsahu, se kterými počítá i Scénář S1, je nejistá. V tuto chvíli by se měla ČR snažit o naplnění cílů 2030 a prozkoumat reálné možnosti, jakých cílů je schopna technicky, ale i ekonomicky dosáhnout do roku 2040, a to při zohlednění naplňování potřebných podmínek (ceny energií, dostupnost surovin, finanční podpora, atd.).

Nerealistické náklady na snižování emisí

Jak již bylo uvedeno výše, český průmysl by pro snížení emisí o 90 % oproti roku 1990 musel v následujících letech investovat do nových technologií (CAPEX) biliony korun. Tyto náklady se zvyšují exponenciálně s rostoucími cíli dekarbonizace. Nedávné výpočty Oxfordského institutu pro energetická studia ([K. Chyong, 2025](#)) ukazují, že při cestě k cíli 90% snížení emisí do roku 2040 budou mezní náklady na snižování emisí (Marginal Abatement Costs – MAC) prohibičně vysoké, v některých případech exponenciálně narůstající až na 17 246 € za tunu CO₂ ekvivalentu. V porovnání s lineární cestou k čisté nule, která by do roku 2040 vedla k 76% snížení emisí a MAC ve výši 420 €/tCO₂e, je navrhovaný 90% cíl dramaticky dražší.

Následující tabulka z výše zmiňované analýzy Oxfordského institutu, ukazuje rozdíly v nákladech a snížení emisí pro různé scénáře:

Scénář	Snížení emisí (% oproti 1990) do 2040	MAC (€/tCO ₂ e) v roce 2040
Baseline	67%	193
High Carbon Price	70%	257
Low Carbon Price	68%	91
Accelerated Path to Net Zero	90%	17 246
Linear Path to Net Zero	76%	420

Poznámka: MAC v prvních třech scénářích odráží předpokládanou cenu uhlíku, která může aproximovat MAC, pokud trh funguje efektivně. V kontrastu, poslední dva scénáře (Accelerated Path to Net Zero a Linear Path to Net Zero) ukládají závazný rozpočet skleníkových plynů, přičemž MAC je odvozeno z referenční ceny tohoto omezení, což představuje nejméně nákladnou cestu k dosažení stanovených snížení emisí.